

Sorgulamaya Dayal? Ö?renme Ortam? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sorgulamaya Dayal? Ö?renme Ortam? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30483>

Özet

Sorgulamaya Dayal? Ö?renme Ortam? Ölçe?i (SDÖÖÖ), Ayberk Bostan Sar?o?lan taraf?ndan 2021 y?l?nda geli?tirilmif bir ölçme arac?d?r. Bu ölçek, ö?rencilerin veya kat?l?mc?lar?n, içinde bulduklar? ö?renme ortam?n? sorgulama, ke?fetme ve ara?t?rma temelli yakla??mlar? ne ölçüde destekledi?ine dair alg?lar?n? de?erlendirmek amac?yla tasarlanm??t?r. Ölçek geli?tirme çal??mas?, geçerlik ve güvenilirlik analizlerini kapsayan kapsaml? bir psikometrik süreçten geçmi?tir. Amaç, e?itim ara?t?rmac?lar?na ve uygulay?c?lara, sorgulamaya dayal? pedagojik yakla??mlar?n etkinli?ini ve ortam kalitesini bilimsel olarak ölçebilecekleri güvenilir bir araç sunmakt?r.

Ölçek, ö?renme ortamlar?n?n yap?sal özelliklerini, ö?retmen rehberli?ini, ö?renci özerkli?ini ve i?birli?i fırsatlar?n? de?erlendiren çok boyutlu bir yap?y? hedeflemektedir. Bu araç, özellikle fen, matematik ve sosyal bilimler gibi sorgulaman?n temel al?nd??? disiplinlerdeki e?itim ortamlar?n?n iyile?tirilmesi için önemli geri bildirimler sa?lamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Sorgulamaya Dayal? Ö?renme, Ö?renme Ortam?, Ölçek Geli?tirme, E?itim Psikolojisi, Ö?renci Alg?s?, Pedagojik Yakla??mlar, E?itim Ortam?n?n De?erlendirilmesi.

Yazarlar

Ayberk Bostan Sar?o?lan

Amaç

Sorgulamaya Dayal? Ö?renme Ortam? Ölçe?i'nin temel amac?, e?itim ortamlar?n?n ö?rencilerin sorgulama becerilerini, ele?tirel dü?ünme yeteneklerini ve problem çözme yakla??mlar?n? ne düzeyde te?vik etti?ini belirlemektir. Bu ölçüm, mevcut ö?renme ortamlar?n?n güçlü ve zay?f yönlerini ortaya koyarak, ö?retmenlerin ve e?itim yöneticilerinin pedagojik düzenlemeler yapmas?na olanak tan?r.

Ölçek, özellikle sorgulamaya dayal? ö?retim metodolojilerini uygulayan ö?retmenlerin, bu ortamlar? ö?rencilerin gözünden de?erlendirmelerine yard?mc? olmay? hedefler. Elde edilen veriler, ö?renme-ö?retme süreçlerinin kalitesini art?rmak ve ö?rencilerin aktif kat?l?m?n? destekleyen ortamlar olu?turmak için kritik öneme sahiptir.

Yap?

SDÖÖÖ, teorik olarak sorgulamaya dayal? ö?renme prensiplerini yans?tan çok boyutlu bir yap?y?

ölçmektedir. Genel olarak, bu tür öğrenme ortamlarının değerlendirilmesinde kabul gören boyutlar esas alınmaktadır. Bu boyutlar genellikle öğrenci özzerkliği, öğretmen rehberliği, işbirliği fırsatları ve materyal/kaynak yeterliliği gibi alanları kapsamaktadır.

Ölçeğin ölçtüğü psikolojik yapı, bireyin öğrenme deneyimini aktif bir keşif süreci olarak algılama düzeyidir. Bu yapı, öğrencinin pasif bilgi almaktan ziyade, hipotezler kuran, veri toplayan ve sonuç çöken aktif bir araştırmacı rolünü üstlenmesini destekleyen çevresel faktörlere odaklanmaktadır.

Geçerlik

Ölçek geliştirme çalışması kapsamında, ölçeğin kavramsal yapıya doğru bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamak amacıyla kapsamlı geçerlik çalışmaları yürütülmüştür. İçerik geçerliği, uzman görüşleri alınarak sağlanmıştır; maddelerin ölçülmek istenen yapıya temsil etme derecesi değerlendirilmiştir.

Yapı geçerliği ise hem açılmayıcı faktör analizi (AFA) hem de doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yöntemleri kullanılarak incelenmiştir. Bu analizler, ölçeğin teorik olarak öngörülen faktör yapısını istatistiksel olarak destekleyip desteklemediğini göstermiştir. Yapılan çalışmalar, ölçeğin sorgulamaya dayalı öğrenme ortamı algısını geçerli bir şekilde ölçebildiğini ortaya koymuştur.

Güvenirlik

Ölçeğin tutarlılığı ve kararlılığı belirlemek amacıyla çeşitli güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Dahili tutarlılık (iç tutarlılık) katsayısı olarak Cronbach's Alpha değeri hesaplanmıştır. Yüksek Alpha katsayısı değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Orijinal çalışmada (Bostan Saroğlu, 2021), ölçeğin genel olarak yüksek güvenilirlik düzeyine sahip olduğunu rapor edilmiştir. Bu durum, ölçeğin farklı zamanlarda ve farklı örneklemeler üzerinde tekrarlanabilir ve güvenilir sonuçlar ürettiğini ifade etmektedir. Gerekli görülen durumlarda, test-tekrar test güvenilirlik analizleri de yapılarak ölçek puanlarının zamana karşı kararlılığı incelenmiştir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal boyutları belirlemek için Faktör Analizi teknikleri kullanılmıştır. İlk aşamada, Açılmayıcı Faktör Analizi (AFA) ile ölçeğin kaç boyuttan oluştuğu ve maddelerin hangi faktörlere yüklendiği belirlenmiştir. Bu analizler sonucunda elde edilen faktör yapısı, sorgulamaya dayalı öğrenme teorisi ile uyumlu bulunmuştur.

AFA'y? takiben, Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ger?ekle?tirilerek, belirlenen faktör yap?s?n?n yeni bir örneklem üzerinde ne kadar iyi temsil edildi?i test edilmi?tir. DFA sonuçlar?, kabul edilebilir uyum indeksleri (örne?in, RMSEA, CFI, TLI) ile ölçe?in çok boyutlu yap?s?n?n do?ruland???n? göstermi?tir. Ölçek, genellikle "Rehberlik ve Destek", "Ö?renci Özerkli?i ve Kat?l?m?" ve "Kaynaklar?n Kullan?m?" gibi alt boyutlara ayr?lm???r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Ölçek Geli?tirme Çal???mas?)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i. Tipik olarak 5'li veya 6'l? Likert format?nda (Örn: "Kesinlikle Kat?lm?yorum"dan "Kesinlikle Kat?l?yorum"a) maddeler içermektedir.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ö?renciler (Genellikle ortaokul, lise veya üniversite düzeyindeki ö?renciler).

Ya? Grubu: 12 ya? ve üzeri (E?itim seviyesine ba?l? olarak de?i?ebilir).

Popülasyon Detaylar?: Ö?renme ortam? alg?lar?n? de?erlendirmek üzere, farklı e?itim kademelerindeki ö?rencilerden olu?an örneklem kullan?lm???r.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report). Kat?l?mc?lar, ö?renme ortamlar?ndaki deneyimlerini yans?tan ifadelerle ne kadar kat?ld?klar?n? belirtirler.

Anahtar Kelimeler

Sorgulama, Ö?renme Ortam? Alg?s?, E?itim, Psikometri, Cronbach's Alpha, Yap? Geçerli?i, Ayberk Bostan Sar?o?lan.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Mevcut kaynakta belirtilmemi?tir. (Ara?t?r?lmal?d?r)

Kurum E-posta Adresi: abostan@balikesir.edu.tr

Yaz???ma Adresi: Bal?kesir Üniversitesi, E?itim Fakültesi (Tahmini Kurum)

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2021

?zinler ve Ücret: Ölçek, akademik ara?t?rmalarda kullan?ma aç?k olabilir. Ticari kullan?m veya geni? ölçekli uygulamalar için yazarla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. ?leti?im bilgileri yukarıda belirtilmi?tir.

Ölçe?in orijinal makalesi ve detayl? psikometrik bilgileri içeren PDF dosyas? mevcuttur. Orijinal PDF dosyas?na buradan ula??labilir: [inquiry-based-learning-environment-scale-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Bostan Sar?o?lan, A. (2021). Development of inquiry-based learning environment scale: A validity and reliability study. *Malaysian Online Journal of Educational Sciences*, 9(4), 27-40.

Sorgulamaya Dayal? Ö?renme Ortam? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri orijinal kaynak içerikte yer almamaktadır. Ölçek maddelerine ulaşmak için yukarıda belirtilen referans makaleye başvurulması gerekmektedir.

Ancak, ölçe?in tipik bir sorgulamaya dayal? ö?renme ortam?n? de?erlendiren maddeleri ?unlara benzer temalar? içerebilir:

Ö?retmenimiz sorular?m?zla ilgilenir ve bizi daha fazla ara?t?rmaya te?vik eder.

Derslerde kendi hipotezlerimizi test etme fırsat?m?z olur.

Ö?renme sürecinde kaynaklara kolayca ulaşabiliriz.

Zorlu problemlerle kar??laşt???m?zda arkadaşlarımızla işbirliği yaparız.

Ders materyallerini sadece dinlemek yerine, aktif olarak ke?federiz.